

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 22

Lýsingarprisur fyri min: 20 øyru á
í síðu, 15 øyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 23. mei 1953

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 3,20 + porto um fjórðingsárið

26. Arg

ERLENDUR REINSAR ÚT

Skrivarin í Fiskimannafelagnum uppsagdur

Fyri stuttum var skrivarin í Fiskimannafelagnum, Ingvarð Jacobsen, uppsagdur til 1. august. Uppsögnin kom frá Erlandi, og tá ið hann varð spurður um orsökirnar, svaraði hann, at hetta komst av, at tað gekkst so illa við verkfallinum.

Dagblaðið sigur seg vita, at Erland-

ur einsamallur hevur gjørt hetta tiltak. Nevndarlímirnir í Fiskimannafelagnum vita ikki av.

Menn gita, at Hanus við Høgadalssá verður settur aftur í starvið. Eisini tjóðveldismenn skulu hava bein.

Eftir er so bert at siga Erland upp.

Labour-arbeidaraflókkurin í Bretlandi

VUNNIÐ STÓRSIGUR

Við kommunuvalini í Suður-Englandi vann Labour stórsigur.

Úrslitið var:

Arbeidararnir vunnu	353
Konservativu taptu	210
Teir óheftu	102
Kommunistar	7
Liberaru	4

Nú er spurningurin, um ríkisstýrið ikki má útskriva parlamentsval.

22 milliónir vóru ognur hjá manni mettar, nú hann skuldi skifta undan nýggjum giftarmáli.

Har hevur mangur feitur biti verið at fingið — ella væl er drigið, um parturin ikki altið hevur verið líka stórus hjá dráttarmanninum.

Henda rættleiðing er send blöðunum Føroya Social-Demokrati, Dimmalætting og Dagblaðnum.

Fyri P.F. RANIN

Peter Bærentsen,
stjóri.

Rættleiðing

Undir yvirskrift «Eitt dýrt bann» skrivur Føroya Social-Demokrat leygardagin 16. mai um veiðitúrinn hjá trolaranum »Drátti« eystanfyrir nú í vár, at veiðan hjá trolaranum kundi verið seld fyri 110 øyru kg í Noregi, men tað var noktað teimum heimafjára.

Henda frágreiðing er ikki bein, men tikin úr leysari luft. Sannleikin er hesin:

Tá trolarin var staddur eystanfyrir vandi eg undirskrivaði stjóri fyri P.F. Ranan mær til Føroya Fiskasölu og bað teir um at hjálpa mær til at fáa selt veiðuna best møgulegt har uppi, tí líkindi kundu vera fyrir at gera eina góða sölu. Stjórinn í Fiskasöluni var ógvuliga beinasamur og setti seg beinavegin í samband við teirra »forbindils« í Noregi fyrir at royna at fremja sölu. Svar kom aftur, at norskar reglur og fyriskipanir forðaðu fyrir sölu beinleiðis frá veiðuskipi. Fiskasölan heitti so aftur á teirra mann har yvri og bóðu hann um at fáa upplýst, um tað ikki var møgulegt at gera eitt undantak (dispensatión) í hesum føri. Svar kom aftur, at hetta heldur ikki var møgulegt, tí viðkomandi reglur vóru obligatoriskar og kundu ikki frávikjast.

So varð siglt heim við veiðuni, og aftur nú gjordi Fiskasölan alt, ið gerast kundi fyri at hjálpa okkum. So leiðis at veiðan kundi seljast best møgulegt og sölan financierast.

Av hesum sæst, at frágreiðingin í Føroya Social-Demokrati er púra skeiv og hevur einki við verunleikan at gera. Um Føroya Social-Demokrat hevði vent sær til rætta viðkomandi, hevði hann havt fingið at vita rætta samanhangið við hesari sölu og hansara skeiva skiving kundi so verið spard.

Til Føroya Sosial-demokrat

Leygardagin 16. mai 1953 var grein í tygara blaðið undir yvirskriftini «Eitt dýrt bann».

Í hesi grein verður sagt, at trolarin »Drátti« ikki fekk loyvi at selja og landa í Noreg, hóast teir har kundu fingið 1.10 kr. pr. kg. samfingið fyri fiskin. Vit skulu í hesum sambandi loyva okkum at upplýsa:

1. at vit settu uppskot yvirfyri reidarinum hjá »Drátti« um at selja fiskin í Noreg.
2. at vit samsvarandi hava gjørt eitt arbeiði fyri sölu.
3. at tað ikki er loyvt at landa beinleiðis frá útlandskum trolarum í Noreg.
4. at okkara viðskiftamenn í Noreg hava roynt at fáa hesa reglu móti bann av trolaralandingum broytta.
5. at nevnda grein í Føroya Social-Demokrat einki hevur við verun- og sannleikan at gera, hvat deildin av sölu í Noreg viðvíkjur.
6. og loksins at Fiskasölan við financering og á annan hátt hevur verið við til at fingið innanlandsölu í lag.

Vit halda tað hevði verið hóskaði um blaðstjórinn hevði spurt á Fiskasöluni, áðrenn slik villeiðandi skiving fór fram.

Við hávirðing

L.J. Føroya Fiskasöla

Jens Chr. Johannessen.

Hví eg eri fyrri tí nýggja grundlóg-aruppskotinum og mæli øllum fræslýntum monnum og kvinnum í Føroyum at greiða atkvøðu fyrri tí!

Tað eru bara nakrir fáir fantastar ella órvitisfiskar, sum av álvara meina, at grundlógin ikki er í gildi fyri Føroyar.

Sjálvt allir skila loysingamenn viðganga, at danska grundlógin ræður eisini fyrri okkum.

Eitt annað er, at teir vilja undan grundlógini og verða leysir av Danmark.

Eg vil ikki leyst frá Danmark. Haldi vit hava fingið tann nationála rætt og tann sjálfstýrisrætt í okkara stýrisskipan, ið vit kunnu ynskja. Henda okkara stýrisskipan botnar í grundlógini og er eitt uppskoyti hjá okkum til hana.

So satt sum stýrisskipanin hjá okkum hevur okkara athuga og nertur við hvønn einasta av okkum, ger grundlógin fyrri heila ríkið tað ikki minni, tí í henni eru fest okkara menniskjaligu og onnur høvudsættrætti í livinum.

Prátið um, at grundlógin bara er ein danskur spurningur og viðkemur ikki Føroyum er tí hópisleyst.

Hvør einasti føroyingur, ið skilur ábyrgd sína, má taka stóður til grundlógina, fyrri ella ímóti.

Fyri, um hann heldur nýggja grundlógina vera betri enn ta gomlu. Ímóti, um hann á hin bógvin heldur gomlu vera betri enn ta nýggja.

Tað er skeiðt og at svika tann rætt og ta skyldu, ein hevur sum demokratiskur íbúgvi at sita heima 23. mai, tá ið atkvøðast skal fyri grundlóg-aruppskotinum.

Eg eri fyrri hesum uppskoti, tí tað hevur fylgjandi demokratiskar fyrimunir fram um ta galdandi grundlógina:

1. Tað er sett sum ein grundlógarskylda, at tað frí almennari síðu verður gjørt tað, ið gerast kann fyrri, at einhvør arbeiðsförur maður skal fáa møguleika fyrri at koma til arbeiðis undir góðum og tryggum korum.

Eg nevni hetta fyrst, tí í hesum er sagt, at einki stýri, ið ikki leggur allar árar um borð fyrri at skapa arbeiði og úthýsa alt, sum eitur arbeiðsloysi, stendur á grundlógargrund.

Tað stýri, ið svikur her, brýtur grundlógina.

Og tað er ikki bara mín fasta trúgv, men fyrri mær ein ósvikiligg vissa, at um teir stýrandi í landinum saman við tí privata initiativinum royna sín mátt og megi sína, vil arbeiði kunna skapast til óll.

Henda grundlógarskylda ljóðar soleiðis:

Gr. 76, petti 1:

»Til fremme af almenvellet bør tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrykker hans tilværelse.«

Í viðmerkingunum til hesa grein verður sagt:

»I overensstemmelse med flere nye forfatninger samt De Forenede Nationers erklæring af 10. december 1948 om menneskerettighederne og andre mellemfolkelige overenskomster har kommissionen fundet det naturligt, at der også i den danske grundlov optages en bestemmelse, som fastslår samfundets interesse i at skabe rimelige arbejdsmuligheder for den enkelte.

Ved anvendelse af ordet »arbejdsduelig« er der udtrykt, at der bør gives den enkelte borger arbejdsmulighed i forhold til hans arbejdssevne.«

Havandi í huga arbeiðsloysi og tør ringu tíðirnar her á landi í dag kann eingin arbeiðsmaður og eingin fiskimaður og arbeiðskvinna forsvara at lata vera at geva sína atkvøðu fyrri at fáa hesa greinina inn í grundlógina.

Arbeidsmenn og fiskimenn, arbeidara- og fiskimannakvinnur og öll tit, sum hava heitt hjarta fyrri at skapa arbeiði fyrri at henda!

Tað sigi eg tykkum við tí rætti, sum eitt langt stríð innan fyrri arbeidara- og fiskimannarörluna gevur mær, at tað er ikki hollir vinir tekkara, sum royna at fáa tykkum at sita heima tann 23. mai 1953. Tí skuldi tað hent, at uppskotið fall bara tí nökur fá hundrad vantaði í tey 45 % av øllum teimum, ið rætt hava at stemma — tað heiti seinast — hava tit við at sita heima verið við til at felt og forkomið tí grundlógarrætti til arbeiði og góð og livilig kor, ið arbeiðarastatturin

OMANDOTTIN

Hans D. Jensen

úr Gásadali datt oman í fyrrakvöldið í Gásadalsgjógv, teir vóru eftir nát-eggum.

Sofus Jacobsen (Sofus hjá Linu)

deyður

Fríggjamorgunin frættist, at Sofus hjá Linu var deyður, knapt 63 ára gamalur aftaná stutta sjúkalegu.

Mong eru tey, ið koma at sakna Sofus við mjólkabátunum, har hann hevur siglt í yvir tjúgu ár. Altíð var hann bláður og fryntligur, so óll tey, ið hava ferðast við hesum bátum, hava bert gott at bera honum.

Eftir situr kona við 3 börnum, ið óll eru tilkomin.

Fríður við minni hansara.

Til Íslands

Fleiri av teimum stóru útróðrarbátunum í Klaksvík eru farnir ella fara til Íslands við snöri. Fuglberg fór Kr. himmalfærðsdag, Bárið týsdagin, Háenni ígjákv., Nakkur seinast í vikuni, Glottin og Eysturhövdið fara aftaná halguna; Keldan riggar til.

»Vágoy« maskinskaða

Seinasta leygardag togaði Krógv-alíð Vágoy (Slettanes) inn á Patriksfjörðin. Teir vóru 24 fjórðingar úr landi, tá ið óhappið hendi við maskinuni. Krógv-alíð hevði tá 150 skp. og Vágoy 80, 14 teir fyrstu dagarnar Gunhild veiddi, fekk hon 100 skp.

Grind.

Fyrradagin doyði grind í Fámj-in. 160 hvalir komu til skiftis.

kring heim in hevur suffað og suffar eftir.

Av øðrum demokratiskum broytingum ella nýskipanum kunnu nevast:

2. Avtøka av landstinginum, 3. Valrættaraldurin niður í 21 ár, 4. Viðkan av fólksins rætti at leggja upp við at 1/3 av fólkatingsmonnum kunnu, um teir eru ímóti eini lóg, krevja hana undir fólkatkvøðu. Er so meirlutin av teimum avgivnu atkvøðunum ímóti, fer lógin úr gildi. Kortini krevst hesin meirluti ikki at leggja niðan-

Frmh. á 2. s.

